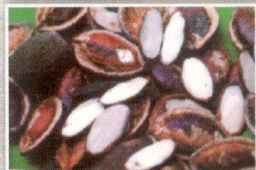

ความเป็นมา

ของพื้นที่

สะลวง - ชี้เหล็ก

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

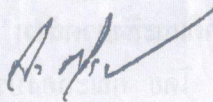
คำนำ

การบันทึกประวัติและเรื่องราวต่าง ๆ ถือเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นมาก บันทึกดังกล่าวจะเป็นข้อมูลที่กล่าวอ้างอิงได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเมื่อวันเวลาผ่านไปบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องหนึ่งๆ ไม่มีโอกาสได้ให้ข้อมูลการฟังคำบอกเล่าจากผู้ที่ไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์มักจะผิดพลาดและคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริงเสมอ นอกจากการบันทึกแล้วการเก็บรักษาข้อมูลอย่างมีระบบจะช่วยให้การค้นคว้าหาประวัติความเป็นมาของเหตุการณ์เป็นไปโดยสะดวก จากแหล่งข้อมูลที่เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไป อาทิ ในหอสมุดหรือหอจดหมายเหตุของสถาบัน

ในกรณีของประวัติการได้มาซึ่งพื้นที่สะलग - จีเหล็ก นั้น ข้าพเจ้าได้บันทึกเรื่องราวความเป็นมาโดยละเอียดทุกขั้นตอนด้วยหวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อคนรุ่นหลังได้ศึกษาวิธีการและขั้นตอนการดำเนินการตลอดจนเรียนรู้ถึงอุปสรรค ปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาแต่ละเรื่องได้อย่างชัดเจน ได้มีการรวบรวมหลักฐาน เอกสาร การติดต่อส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หนังสือราชการการขออนุญาตใช้พื้นที่ หนังสืออนุญาตให้ใช้พื้นที่ ของกรมป่าไม้ แผนที่แสดงแนวเขตพื้นที่ ฯลฯ โดยจัดพิมพ์ไว้ในหนังสือ "อุทยานการศึกษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม" ขนาดความหนา 201 หน้า พิมพ์เมื่อปี พ.ศ. 2542 โดย คณะกองบรรณาธิการ ประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัชชิต หอมสุวรรณ และคณะ

เพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหวังจากประโยชน์ของการบันทึก
ความเป็นมาของพื้นที่สะลงง-จีเหล็ก ที่กรมป่าไม้ได้อนุญาตให้ใช้ตาม
วัตถุประสงค์ที่ขอเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2537 จำนวน 2 แปลง รวมพื้นที่
ทั้งหมด 6,235 ไร่ 1 งาน 20.5 ตารางวา ในโอกาสครบรอบ 13 ปี ใน
วันที่ 1 เมษายน 2550 ข้าพเจ้าจึงขอจัดพิมพ์เผยแพร่ความเป็นมาของ
พื้นที่สะลงง-จีเหล็ก อีกครั้งหนึ่ง หวังว่ารายละเอียดของข้อมูลที่ได้บันทึก
ไว้จะช่วยตอบข้อสงสัยต่างๆ ได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะผู้บริหารของ
มหาวิทยาลัยจะมีข้อมูลที่ถูกต้องไว้ตอบคำถามเกี่ยวกับพื้นที่ สะลงง-จีเหล็ก
ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการดำเนินการได้จัดทำทุกเรื่องไว้อย่างถูกต้อง
เพื่อป้องกันปัญหาต่างๆ ที่เคยเป็นปัญหากับสถาบันอื่นๆ ไม่ว่าในเรื่องของ
เส้นแนวเขตพื้นที่ก็ได้จัดทำหลักเขตและตัดถนนตามแนวรอบพื้นที่
รวม 31 กิโลเมตรเพื่อป้องกันการบุกรุก มีการจัดทำ Contour Lines
โดยสำนักพัฒนาที่ดิน เขต 6 อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

จึงหวังว่าบันทึกการได้มาของพื้นที่สะลงง - จีเหล็ก จะเป็น
ประโยชน์สำหรับการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ตลอดไป และ
ขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการได้มาซึ่งพื้นที่สะลงง-จีเหล็ก ไว้
ณ โอกาสนี้อีกครั้งหนึ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสมร สร้อยอินตะ)

14 กุมภาพันธ์ 2550

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
ก่อนที่จะมาเป็นพื้นที่สะลงง-จีเหล็ก	
ตอนที่ 1 จากสะเมิงสู่จอมทอง	4
ตอนที่ 2 จากจอมทองพร้อมใบเบิกทางการหาที่ใหม่	7
ตอนที่ 3 การแสวงหาพื้นที่แปลงใหม่	11
ตอนที่ 4 สัญญาประชาคมกับสภาพตำบลสะลงง และตำบลจีเหล็ก	15
ตอนที่ 5 การขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขต ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่มริม	19
ตอนที่ 6 ปัจจุบันและอนาคตของศูนย์สะลงง-จีเหล็ก	22
ปณิธานครั้งสุดท้ายของอธิบดีกรมป่าไม้ นายผ่อง เล่งอี้	24
คณะกรรมการดำเนินการศูนย์สะลงง-จีเหล็ก	25
การจัดทำผังแม่บท (Mapping) ของศูนย์สะลงง-จีเหล็ก	28

ความเป็นมาของพื้นที่สะลวง-ชี้เหล็ก *

ก่อนที่จะมาเป็นพื้นที่สะลวง-ชี้เหล็ก

ตอนที่ 1 จากสะเมิงสู่จอมทอง

มีข้อคำถามจากคณาจารย์หลายท่านว่าพื้นที่ใหม่ของสถาบันที่สะลวงและชี้เหล็กได้มาอย่างไร และเป็นของสถาบันจริงหรือไม่ เพื่อที่จะเก็บข้อมูลไว้เป็นประวัติศาสตร์สำหรับที่นี่ และเป็นส่วนหนึ่งของ หอจดหมายเหตุของสถาบัน จะขอเรียงลำดับเหตุการณ์ทุกขั้นตอน เพื่อให้ได้เป็นคำตอบดังกล่าวด้วย คงจะแบ่งเป็นหลายตอนเพราะกว่าจะมาถึงที่ตรงนี้ใช้เวลามากกว่า 2 ปี และสำหรับพื้นที่ทุกแปลงของสถาบันจะได้มีการรวบรวมประวัติความเป็นมาโดยสัมภาษณ์อดีตผู้บริหารไว้ด้วยเช่นกัน

* ผศ.สายสมร สร้อยอินตะ อธิการบดีสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ (ในขณะนั้น)
บันทึกไว้เมื่อปี พ.ศ.2540

จุดเริ่มต้น จุดเริ่มต้นของการเสาะแสวงหาพื้นที่ใหม่เริ่มต้นเมื่อเดือนมิถุนายน ปี 2535 โดยหลังจากเข้ารับตำแหน่งอธิการ เมื่อ 24 ธันวาคม 2534 ได้มีเป้าหมายของการเตรียมการตั้งคณะเกษตรและอุตสาหกรรม มีการประชุมคณาจารย์ภาควิชาเกษตร ณ ไร่ฝีก ตำบลแม่สา อำเภอแม่ริม มี รศ.อมรา ทีปะปาล เป็นหัวหน้าภาควิชา ที่ประชุมมีข้อคิดเห็นตรงกันว่าพื้นที่ 55 ไร่ ซึ่งเป็นที่ตั้งของภาควิชาเกษตรที่ตำบลแม่สาไม่เพียงพอสำหรับการจัดตั้งคณะเกษตรและอุตสาหกรรม อธิการจึงได้แจ้งข้อมูลที่ได้รับจากอาจารย์นิยม เหล่าแสง ที่ได้มาพบปะและเสนอความคิดการเข้าไปทำงานต่อเนืองในพื้นที่ของโครงการพระราชดำริ ที่อำเภอสะเมิง จำนวน 800 ไร่ ว่าสถาบันน่าจะจะได้เป็นเจ้าของพื้นที่ดังกล่าว

จุดเริ่มต้นของการสำรวจที่ดินได้เริ่มจากจุดนี้ โดยอาศัยหัวหน้าภาควิชาเกษตร รศ.อมรา ทีปะปาล ผศ.เกษม จันพิณี และอาจารย์สุภชัย ศรีธิวงศ์ ได้บุกไปดูที่อำเภอสะเมิง ทั้ง 3 ท่าน กลับจากการสำรวจพร้อมด้วยรอยแผลตามเนื้อตัว จากการบุกเข้าไปในพื้นที่ดังกล่าวพร้อมข้อมูลว่าน่าจะมีปัญหาเรื่องน้ำและไกลเกินไป ในระยะเวลานั้นโครงการพระราชดำริได้ออกไปแล้ว ด้วยข้อมูลที่สำคัญเรื่องน้ำกับระยะทางไกลเกินจะส่งกองกำลังบำรุงได้ ผศ.เกษม จันพิณี และ รศ.อมรา ทีปะปาล จึงได้แสวงหาพื้นที่ใหม่ทันที จุดที่สองที่เป็นเป้าหมายการสำรวจอยู่ที่อำเภอจอมทอง อยู่ตรงทางแยกเข้าคอยอินทนนท์หน้าวัดสังฆวรรณาราม จำนวนประมาณ 3,000 ไร่ ห่างจากสถาบันประมาณ 70 กิโลเมตร ถนนดีวิสวย มีภูเขาล้อมรอบ จึงเริ่มกิจกรรมเชิงรุกด้วยการไปร่วมกันปลูกป่าทั้งนักศึกษาและคณาจารย์ในเดือนสิงหาคม ปี 2535 โดยมีกระแสต่อต้านจากผู้บุกรุกที่อยู่เดิมประมาณ 480 รายโดยมีผู้แทนราษฎรอยู่ฝ่ายราษฎรดังกล่าว

ความเป็นมาพื้นที่สะลวง - ชี้เหล็ก

ต้องขอบคุณท่านนายอำเภอจอมทองขณะนั้น คือ ท่านเฉลิมชัย
วรวิฑูรย์พิงศ์ นายอำเภอนักพัฒนาที่ใช้วันเสาร์-อาทิตย์ เข้าพื้นที่เยี่ยม
เขียนราษฎรหมู่บ้านต่างๆ พร้อมด้วยภรรยา ซึ่งเป็นอาจารย์สอนที่
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ขอเขียนถึงท่านด้วยความคารวะชื่นชม และขอบคุณ
(ปัจจุบันเป็นนายอำเภอห้างฉัตร ลำปาง) ได้มีการประชุมร่วมกับกำนัน
ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อทำความเข้าใจ และลดกระแสต่อต้าน ประชุมที่ห้องประชุม
อำเภอจอมทอง โดยท่านนายอำเภอเฉลิมชัยได้จัดการให้ บรรยากาศใน
ที่ประชุมเริ่มต้นด้วยความเคร่งเครียด อธิการพร้อมด้วย รศ.อมรา ที่เปลา
และ ผศ.เกษม จันพิณิจ ได้พยายามสร้างความเข้าใจและชี้แจงจุดประสงค์
และผลดีต่อชุมชนและชาวบ้าน ถ้าสถาบันราชภัฏเชียงใหม่จะไปตั้งอยู่
ณ ที่นั้น แต่ก็พบว่าเป็นเรื่องไม่ง่ายเพราะกระทบต่อผลประโยชน์ของคนกลุ่ม
หนึ่ง จึงได้ยื่นข้อเสนอเพื่อการตัดสินใจของคณะกำนันและชาวบ้านว่า ถ้า
ไม่ได้ที่จุดนั้นสถาบันจะไปแสวงหาที่ใหม่ในอำเภออื่น

สุดท้ายคณะกำนันและชาวบ้านก็ยินยอม โดยขอให้โอกาสชาวบ้านที่บุกรุกที่อยู่แล้วได้ดำเนินการขอสิทธิต่อไปจึงได้ยอมตามคำขอดังกล่าว เพราะยังมีที่เหลือกว่า 3,000 ไร่ ผศ.เกษม จันพิณิจ จึงได้ดำเนินการยื่นตามขั้นตอนขออนุมัติการใช้ที่ดิน โดยต้องผ่านจากผู้ว่าราชการจังหวัด เชียงใหม่ ป่าไม้อำเภอจอมทอง นายอำเภอจอมทอง ป่าไม้จังหวัด ป่าไม้เขต และเข้าสู่กรมการฝึกหัดครูเพื่อเสนอผ่านกระทรวงศึกษาธิการไปยังกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต่อไป

ขั้นตอนสำคัญที่จะผ่านความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในขณะนั้น (นายสัมพันธ์ ทองสมัคร) เพื่อจะส่งไปขออนุมัติการใช้พื้นที่จากรัฐมนตรีว่าการเกษตรและสหกรณ์ในขณะนั้น (นายนิพนธ์ พร้อมพันธุ์) โดยต้องผ่านความเห็นชอบของอธิบดีกรมป่าไม้ (นายผ่อง เล่งอี) มีบุคคลที่ต้องขอบันทึกไว้ด้วยความขอบคุณในความช่วยเหลืออย่างดียิ่งหลายท่านนำไปสู่ความเห็นชอบของโครงการซึ่งเป็นใบเบิกทางนำไปสู่การหาที่แปลงใหม่ต่อไป รายละเอียดจะอยู่ในตอนที่ 2

ตอนที่ 2 จากจอมทองพร้อมใบเบิกทางการหาที่ใหม่

เมื่อขั้นตอนการยื่นหนังสือผ่านความเห็นชอบระดับจังหวัดแล้ว โดยเสนอขึ้นเรื่องผ่านจากอำเภอจอมทอง ป่าไม้อำเภอจอมทอง และนายอำเภอจอมทอง มาสู่ระดับป่าไม้จังหวัดเชียงใหม่ ป่าไม้เขต และผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ ผศ.เกษม จันพิณิจ ในฐานะเลขานุการคณะกรรมการจัดหาพื้นที่ใหม่ได้เป็นผู้ติดตามเส้นทางหนังสือผ่านทุกขั้นตอน มีการเข้าสำรวจพื้นที่เพื่อกำหนดขอบเขต และแผนผังพื้นที่ที่จะยื่น

ความเป็นมาพื้นที่สะลวง - ชี้เหล็ก

ขอใช้ประมาณ 3,000 ไร่ มีการสำรวจจำนวนต้นไม้ขนาดต่าง ๆ ในพื้นที่ และระบุไว้ในรายละเอียดเอกสารทั้งหมด พร้อมทั้งจะนำเสนอต่อไปยัง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยต้องเสนอผ่านกรมการฝึกหัดครูและ กระทรวงศึกษาธิการ ในขั้นตอนของการนำเสนอผ่านกรมการฝึกหัดครู ได้รับความช่วยเหลือแนะนำให้ข้อคิดและประสานการติดต่อนำเข้า พบรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อชี้แจงรายละเอียดของโครงการ ผู้ที่ได้ทุ่มเทความช่วยเหลือเป็นอย่างดีก็คือ อธิการอธิการบดีกรมการ ฝึกหัดครู อาจารย์ถลาย กระจายวงศ์ ซึ่งดำรงตำแหน่งหัวหน้าหน่วยศึกษา นิเทศก์ในขณะนั้นรวมทั้ง ดร.ประเสริฐ จริญญากุล หัวหน้าหน่วยศึกษา นิเทศก์ในปัจจุบัน

ในช่วงเวลาของการเข้าพบรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นายสัมพันธ์ ทองสมัคร ที่ท่านรองอธิบดีถลาย กระจายวงศ์ นำเข้าพบ ประกอบด้วย ผศ.สายสมร สร้อยอินตะ ในฐานะอธิการ รศ.อมรา ที่ปะปาล ผศ.เกษม จันพินิจ และผู้เชี่ยวชาญอาจารย์ประเสริฐ ต้นสกุล ศึกษา นิเทศก์ ในขณะนั้น เมื่อได้รับฟังรายละเอียดของโครงการจากอธิการวิทยาลัยครู เชียงใหม่แล้ว ๆพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้โทรศัพท์ ถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในทันที และแจ้งเรื่อง โครงการของวิทยาลัยครูเชียงใหม่ ว่าเป็นโครงการที่จะขอเข้าไปใช้พื้นที่ ป่าไม้ขอให้ช่วยพิจารณาสนับสนุนให้ด้วย เรียกว่าเป็นการทำงานอย่าง ฉับไวยิ่งและให้ความสำคัญกับโครงการขอใช้พื้นที่เป็นอย่างดี ต้องขอขอบ คุณทั้งท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นายสัมพันธ์ ทองสมัคร และท่านรองอธิบดีถลาย กระจายวงศ์ ไว้อีกครั้งหนึ่ง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

หนังสือจากกระทรวงศึกษาธิการ ที่ ศธ.0305/25778 ลงวันที่ 7 กันยายน 2535 ถึงปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การขอใช้พื้นที่สวนป่าหน่วยปรับปรุงต้นน้ำปิง หน่วยที่ 2 (แม่กลาง) มีใจความย่อคือ จะขอใช้ที่ดินบริเวณหลักกิโลเมตร ที่ 3-5 หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง เพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน และทำการวิจัยในสาขาพืชไร่ ไม้ผล เทคโนโลยีภูมิทัศน์ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวบรวมพันธุ์ไม้และไม่ผลตามโครงการพระราชดำริในโครงการป่ารักษน้ำ ดังโครงการที่แนบไป โครงการที่ส่งไปในตอนนั้นใช้ชื่อว่า “โครงการอุทยานการศึกษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” แนวความคิดของโครงการ มีพื้นฐานจากความคิดที่จะหาที่ตั้งคณะเกษตรและอุตสาหกรรม ผนวกกับอิทธิพลทางความคิดที่สำคัญยิ่งจากอดีตอธิบดีกรมการฝึกหัดครู ดร.นิเชต สุนทรพิทักษ์ ผู้ซึ่งได้สนับสนุนและผลักดันโครงการอุทยานการศึกษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนี้ตลอดมา ท่านอธิบดี ดร.นิเชต สุนทรพิทักษ์ ได้บรรยายแนวความคิดของ “ห้องปฏิบัติการธรรมชาติ” ในทำนองเดียวกับ “Touch of Nature” ของมหาวิทยาลัย SOUTHERN ILLINOIS UNIVERSITY (SIU) ที่ท่านอธิบดีได้เคยไปสัมผัสมา ท่านได้บรรยายถึง Touch of Nature ของ SIU ว่าเป็นพื้นที่ส่วนที่เป็นป่าธรรมชาติของมหาวิทยาลัย มีที่פקให้คนได้พักเพื่อสัมผัสธรรมชาติ ดินไม้ นานาชนิด มีทางเดินเล่นทางจักรยาน แต่ไม่ให้รถยนต์เข้าไปวิ่ง เพียงเข้าไปในที่จอดรถเท่านั้นให้เดินเพื่อให้ได้สัมผัสธรรมชาติอย่างแท้จริง แนวความคิดที่ต้องการป่าที่มีสถาบันการศึกษาหรือสถาบันการศึกษาที่มีป่าของสถาบัน เพื่อการศึกษาธรรมชาติ รักธรรมชาติเป็นห้องปฏิบัติการธรรมชาติจึงเป็นวัตถุประสงค์

ความเป็นมาพื้นที่สะลวง - ชัยเหล็ก

สำคัญในโครงการจึงขอขอบคุณท่านอธิบดี ดร.นิเชต สุนทรพิทักษ์ ไว้อีกครั้ง และขอบคุณที่ได้สนับสนุนให้คณาจารย์ผู้บุกเบิกที่ใหม่ 2 คน คือ รศ.อมรา ทีปะปาด และ ผศ.เกษม จันทินิจ ได้มีโอกาสได้สัมผัส “Touch of Nature” ณ มหาวิทยาลัย SOUTHERN ILLINOIS UNIVERSITY (SIU) ด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ภาพที่ชัดเจนขึ้นและนำแนวคิด มาใช้กับโครงการอุทยานการศึกษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของสถาบันต่อไป

กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ตรวจสอบการขอใช้ ที่ของสถาบันในเนื้อที่ 2,870 ไร่ อำเภอจอมทอง และแจ้งปลัดกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ให้ทราบว่าเป็นที่ดังกล่าวได้นำเนินการปลูกสร้างสวน ป่าไม้ไปแล้ว จึงควรได้หลีกเลี่ยงพื้นที่สวนป่าเมื่อ 30 ธันวาคม 2535 เพื่อนำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พร้อมด้วยข้อมูล การพิจารณา 1 แห่ง ในเดือนมิถุนายน 2536 รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ศึกษาธิการ ได้รับหนังสือจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ กษ.0705/ 9621 โดยรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ได้แจ้งว่า “กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้พิจารณาแล้ว มีความเห็นเช่นเดียวกับกรมป่าไม้ แต่โดยที่โครงการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างจิตสำนึกให้อนุชนและประชาชนทั่วไปมีความรักธรรมชาติ ตระหนักในความสำคัญของสิ่งแวดล้อม ร่วมมือกันอนุรักษ์ป่าไม้ ดินและ น้ำ เพื่อจะได้ทำให้ระบบนิเวศวิทยามีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงสมควรได้ รับการสนับสนุน แต่ทั้งนี้จะต้องไม่อยู่ในพื้นที่สวนป่าหรือพื้นที่ที่จำเป็นต้องสงวนรักษาไว้ จึงขอได้โปรดพิจารณาหาพื้นที่แห่งใหม่ เพื่อดำเนิน การตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวถัดไป”

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

นี่คือใบเบิกทางที่สำคัญสำหรับการแสวงหาพื้นที่แปลงใหม่ต่อไป การเริ่มแสวงหาพื้นที่แปลงใหม่จึงเริ่มต้นอีกครั้งหนึ่งหลังจากเวลาผ่านไป 1 ปีเต็ม เมื่อเริ่มค้นหาพื้นที่ใหม่ พ.ศ. 2535 พร้อมกับการแสวงหาที่แปลงใหม่ การแสวงขอ พื้นที่จากหน่วยงาน ราชการที่มีพื้นที่ครอบครองอยู่จำนวนมาก ก็ได้ดำเนินการด้วย มีรายละเอียดในตอนต่อไป

ตอนที่ 3 การแสวงหาพื้นที่แปลงใหม่

เมื่อได้รับคำตอบชัดเจนจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่า ขัดข้องที่จะให้ที่ที่อำเภอจอมทอง เนื่องจากเป็นป่าสงวนที่ได้ปลูกลงป่าไว้แล้ว และให้แสวงหาที่แปลงใหม่โดยด่วนเพื่อสนับสนุนโครงการอุทยานการศึกษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สถาบันได้เสนอไป ผู้เขียนโครงการนี้ คือ รศ.อมรา ทีปะปาล การแสวงหาพื้นที่ใหม่เริ่มต้นขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง โชคดีที่คณะกรรมการแสวงหาที่ทั้ง รศ.อมรา ทีปะปาล และ ผศ.เกษม จันพิณิจ เป็นชาวเกษตรที่มีรุ่นพี่ รุ่นเพื่อน และรุ่นน้องทำงานอยู่ที่ป่าไม้

ความเป็นมาพื้นที่สะลวง - ชี้เหล็ก

จังหวัด ป่าไม้เขต และกรมป่าไม้ จึงได้รับความช่วยเหลือเป็นอย่างดียิ่ง รายละเอียดความช่วยเหลือของบุคคลที่เกี่ยวข้องคงจะได้มีการบันทึกไว้จาก อาจารย์ทั้ง 2 ท่าน ในระหว่างการแสวงหาที่แปลงใหม่ แนวคิดการแสวงหาเพื่อขอใช้พื้นที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีพื้นที่ครอบครองอยู่จำนวนมาก ก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่คิดและได้ดำเนินการดังนี้

1. **ที่ในครอบครองของทหาร** บนเส้นทางจากเชียงใหม่ถึงแมริมทางซ้ายมือของถนนใหญ่เป็นพื้นที่ในครอบครองของหน่วยงานทหารและควายังมีที่ ๆ ไม้ใช้้อีกมาก น่าจะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ถ้าจะได้ขยับขยายสถาบันไปอยู่ในช่วงระยะทางดังกล่าวก็จะไม่ไกล และสะดวกสบายสำหรับนักศึกษา กับคณาจารย์

ในโอกาสที่ได้พบกับ พลตรีเป้ง มาลากุล (ยศขณะนั้น ปี 2535-2536) ผู้บังคับการมณฑลทหารบกค่ายกาวิละ จึงได้ลองทาบตามพูดถึงวัตถุประสงค์ของการขยายสถาบัน ได้รับคำตอบที่คุณเป็นจริง คือ “เอาพื้นที่แถวแม่แรมใหม่” จึงได้แต่หัวเราะแล้วบอกว่าคงไม่มีความสามารถดูแลได้ เพราะเป็นช่วงที่ราษฎรตำบลแม่แรม อำเภอแมริม กำลังยกขบวนมาร้องเรียนผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ที่หน้าศาลากลางเป็นประจำด้วยสาเหตุถูกทหารจับไล่ที่ และจนถึงปัจจุบันนี้ทางทหารก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหาการบุกรุกที่ดังกล่าวได้ ส่วนที่สวย ๆ ข้างทางถนนเส้นทางเชียงใหม่-แมริม เป็นเรื่องของความมั่นคงที่ไม่อาจแบ่งให้หน่วยงานอื่นได้ ในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน ทางทหารได้แบ่งพื้นที่ให้จังหวัดสำหรับสร้างสนามกีฬา ซีเกมส์ และโรงเรียนนวมินทราชูทิศพายัพ ไปแล้ว จึงเป็นการเริ่มต้นคิดเรื่องการขยายพื้นที่ที่เข้าไป

2. ที่ในครอบครองของ ตชด. ในโอกาสที่ได้เข้าประชุมโครงการพระราชดำริ ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ที่ผู้แทนพระองค์ สมเด็จพระเทพฯ ได้เชิญประชุมที่ค่ายดาราศาสตร์ในช่วงปลายปี 2535 ได้มีการพูดถึงโครงการพัฒนาอาชีพให้กับนักเรียนที่จบจากโรงเรียนในโครงการพระราชดำริ (โรงเรียน ตชด.) และเยาวชนนอกโรงเรียนชาวไทยที่ราบสูง ทาง ตชด. ได้นำเสนอที่ๆ จะตั้งหน่วยงานฝึกอบรมวิชาชีพ บนพื้นที่ประมาณ 5,000 ไร่ ตัดถนนเชียงใหม่-ฝาง ในช่วงอำเภอแม่แตง อยู่ทางขวามือถ้าไปจากเชียงใหม่ เป็นพื้นที่สวยงามและยังไม่ได้ใช้ประโยชน์และราษฎรเริ่มบุกกรุกที่แล้ว วิชาชีพส่วนใหญ่ที่จะฝึกเน้นด้านเกษตร จึงได้คิดว่าน่าจะเป็นประโยชน์ถ้าคณะเกษตรของสถาบันไปอยู่ใกล้พระราชามีโครงการพระราชดำริที่ได้ดำเนินการอยู่แล้ว จึงได้นัดหมายและไปขอพบผู้บังคับการ ตชด. 33 พ.ต.อ.จง จันทรา พร้อมกับ รศ.อมรา ที่ปะปาล ผศ.เกษม จันพินิจ เพื่อขอใช้พื้นที่สำหรับคณะเกษตรฯ ของสถาบันสัก 500 ไร่ ท่านจง จันทรา ได้แจ้งว่า การอนุญาตให้ใช้อยู่ที่อธิบดีกรมตำรวจและ

ความเป็นมาพื้นที่สะลวง - ชีเกิลิก

เป็นไปค่อนข้างยาก ถึงแม้จะยังไม่มีแผนงานชัดเจนที่จะลงไว้ ณ พื้นที่ดังกล่าว ในขณะที่นั้นทาง ตชด. ได้เตรียมขยับขยายที่ทำการไปตำบลเตาไห อำเภอสันทราย บนเนื้อที่หลายพันไร่ที่พึงแสวงหาได้มาประมาณปี 2531-2532 ทำให้รู้สึกว่าจะแสวงหาที่เข้าไปไม่กี่ปี ถึงแม้จะไม่ให้ความหวังในการขอแบ่งพื้นที่ ท่านผู้บังคับการ ตชด. (จง จันทรา) ก็ได้ให้ข้อแนะนำที่เป็นความหวังใหม่ว่า น่าจะไปขอใช้พื้นที่เก่าที่ทางกองทัพอากาศได้ใช้เป็นที่ปลดลูกกระเบิด ในเขตตำบลแม่มาลัย อำเภอแม่แตง ติดกับอำเภอแมริม มีประมาณ 1,000 ไร่ ซึ่งปัจจุบันกองทัพอากาศได้เลิกใช้ตรงนี้เพราะไปได้ที่ใหม่ที่อำเภอสันทราย ประมาณ 7,000 ไร่ แล้ว ดังนั้นเป้าหมายใหม่ คือการไปพบผู้บังคับการกองบิน 41

3. ที่ในครอบครองของทหารอากาศ การไปพบผู้บังคับการกองบิน 41 เชียงใหม่ ด้วยความช่วยเหลือนัดหมายผ่าน รท.เวียงพงค์ พันธุ์ศรี นายทหารประชาสัมพันธ์ ของ ทอ. 41 ในเวลานั้นประมาณต้นปี 2536 เพื่อขอเจรจาใช้ที่ ๆ แม่มาลัย อำเภอแม่แตง ที่ทางกองทัพอากาศใช้แล้ว คำตอบจากผู้บังคับการกองบิน 41 คือ มาช้าไป 1 ปี เมื่อทางกองบิน 41 ได้ที่แปลงใหม่ที่อำเภอสันทรายจึงได้คืนให้กรมป่าไม้ไปแล้ว และเมื่อ ผศ.เกษม จันพินิจ ได้ไปติดตามที่ป่าไม้พบว่าพื้นที่ ที่ได้ปลูกสวนป่าไปแล้ว ประมาณ 1,000 ไร่ แต่ก็ได้นำไปสู่การสำรวจพบพื้นที่แปลงใหม่ที่ตำบลชีเหล็กและตำบลสะลวง อำเภอแมริม โดยแปลงหนึ่งเป็นป่าเสื่อมโทรม และอีกแปลงหนึ่งขอแบ่งมาจากพื้นที่ ที่เคยเป็นโครงการโคนมของสหกรณ์การเกษตร ซึ่งมีพื้นที่รวมหมื่นกว่าไร่ เป็นโครงการที่เริ่มตั้งแต่ปี 2519 จนถึงปี 2530 ก็ยังไม่สามารถดำเนินการได้พื้นที่จึงกลับคืนไปเป็นของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การขอใช้พื้นที่ทั้ง 2 แปลง

ได้ยื่นขอโดยตรงจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การขอใช้พื้นที่แปลงใหม่และข้อตกลงอย่างมีเงื่อนไข ทำนองสัญญาประชาคมกับสภาตำบลสะลวง-จี้เหล็ก อยู่ในตอนต่อไป

ตอนที่ 4 สัญญาประชาคมกับสภาตำบลสะลวงและตำบลจี้เหล็ก

ด้วยความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากป่าไม้เขตช่วยให้อุปกรณ์พื้นที่ของกรมป่าไม้ อธิการได้รับบันทึกข้อความลงวันที่ 27 กรกฎาคม 2536 จาก ผศ.เกษม จันพินิจ ในฐานะเลขาธิการคณะกรรมการจัดหาที่แจ้งว่า “ข้าพเจ้าพร้อมด้วย รศ.อมรา ทีปะปาล ได้ร่วมกันสำรวจป่าโดยยานพาหนะส่วนตัว ณ พื้นที่ตำบลสะลวง ตำบลห้วยทราย ตำบลจี้เหล็ก อำเภอแมริม เห็นสภาพความเหมาะสมของพื้นที่จึงได้ดำเนินการประสานอย่างเร่งด่วนทันทีกับป่าไม้เขต และกรมป่าไม้ เพื่อจะขอใช้พื้นที่ดังกล่าว” โดยการประสานกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้เขตเชียงใหม่ เพื่อจัดเตรียมเอกสาร รายละเอียดของที่ดิน 2 แปลง

แปลงที่ 1 เป็นพื้นที่ขอแบ่งใช้พื้นที่ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ สำหรับการจัดตั้งโครงการสหกรณ์โคนมตั้งแต่ปี 2519 แต่ยังไม่ได้ดำเนินการใดๆ ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติแมริม ในบริเวณตำบลสะลวง ตำบลห้วยทราย และตำบลจี้เหล็ก อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

แปลงที่ 2 เป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติในท้องที่ตำบลจี้เหล็ก อำเภอแมริม

- การจัดเตรียมข้อมูลของที่ดินทั้ง 2 แปลง เป็นงานที่ทำยาก
- เป็นงานที่มีขั้นตอนการจัดทำตามระเบียบราชการ มีการสำรวจจำนวนต้นไม้

ความเป็นมาพื้นที่สละว - ชัยเหล็ก

- ใช้วิธีการสำรวจโดยใช้วิธีทางสถิติสุ่ม-แจงนับจำนวนต้นไม้
- ในบริเวณพื้นที่รวมประมาณ 6,000 ไร่ ที่มีถนนรอบพื้นที่ยาวประมาณ 14 กิโลเมตร ซึ่งใกล้เคียงระยะทางจากเชียงใหม่ถึงแมริม
- ความกว้างของทิศตะวันออกติดคลองชลประทานยาว 1.4 กิโลเมตร
- ทิศเหนือติดห้วย ยาว 3.5 กิโลเมตร
- ทิศใต้จากปากทางเข้าตำบลสละว ยาวประมาณ 4.4 กิโลเมตร
- ทิศตะวันตก ยาวประมาณ 3 กิโลเมตร

นอกจากความยากลำบากของการบุกป่า เพื่อวัดแนวเขตที่ดินดังกล่าว และการแจงนับจำนวนต้นไม้ที่จะต้องดูแลแล้ว การปะทะกับบุคคลที่เข้าไปจับจองโดยไม่มีสิทธิ์ ก็เป็นงานที่หนักหนาสาหัส เป็นงานที่สร้างความเครียดให้กับผู้บุกเบิก รวมทั้งความไม่ปลอดภัยในชีวิตโดยเฉพาะ ผศ.เกษม จันพิณีจ และคณะบุกเบิก และโดยความช่วยเหลือของชาวป่าไม้ที่มีหน้าที่ในการดูแลตรวจสอบการบุกรุกป่าสงวนแห่งชาติก็ช่วยผ่อนแรงได้มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเข้มแข็งในการยึดหลักความถูกต้องตามแนวคิดของรองผู้ว่าราชการเชียงใหม่ นายพงศ์โพยม นิवासฤติ ในขณะนั้น ได้กล่าวไว้ชัดเจนว่า “ราษฎรที่เคารพกติกาของบ้านเมือง ถ้ารัฐไม่ดูแลก็จะเป็นการสร้างความไม่เป็นธรรมในสังคมมากขึ้น และกลุ่มที่เข้าไปจับจองจำนวนมาก ๆ ก็มักจะไม่ใช่คนจนที่ไม่มีที่ทำกิน” เหตุผลที่สถาบันได้ขอเข้าใช้พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติทั้ง 2 แปลง ก็เพื่อ “ดำเนินการตามโครงการขยายงานการใช้ที่ดินเพื่อการเรียนการสอนและวิจัย และจัดตั้งอุทยานการศึกษารวมชาติและสิ่งแวดล้อม” เป็นโครงการเพื่อ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ประโยชน์ของสาธารณชนโดยส่วนรวมอย่างชัดเจน บทเรียนที่ได้จากประสบการณ์การแสวงหาที่ดินที่อำเภอจอมทองเป็นเรื่องที่ต้องระวัง

- การกำหนดยุทธศาสตร์การสร้างความเข้าใจที่ดีกับมวลชน จึงเป็นเป้าหมายในการทำงานครั้งใหม่
- ด้วยความช่วยเหลือและสนับสนุนเป็นอย่างดีจากท่านนายอำเภอแมริม นายอดุลย์ พลประอินทร์ (ปัจจุบันปี 40 เป็นนายอำเภอสันกำแพง)
- ได้ไปร่วมประชุมกับสภาตำบลสะลงง และตำบลห้วยเหล็ก หลายครั้ง
- ครั้งแรกของการร่วมประชุมทางสภาตำบลได้เชิญ คณะบุคคล ผู้นำท้องถิ่นมาร่วมประชุมเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนทุกโรงเรียน
- ได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการขอเข้าไปใช้พื้นที่ทั้ง 2 ตำบล
- มีการซักถามอย่างกว้างขวางจากกรรมการสภาตำบลและชาวบ้าน
- ชาวบ้านทั้ง 2 ตำบล มีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับพื้นที่ ที่สถาบันจะเข้าไปโดยเฉพาะการเข้าไปเก็บของป่า ลำสัตว์ (กระต่าย) เก็บใบตอง เก็บเห็ด เก็บต้นไม้แห้งทำฟืน-เผาศพ ฯลฯ
- ปัญหาก็คือ ทำอย่างไรไม่ให้เกิดความเดือดร้อนกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน
- ได้มีการพุดจา มองภาพทั้งปัจจุบันและอนาคตร่วมกันและสุดท้ายคำขอที่ถือว่าเป็นสัญญาประชาคม ที่ให้กับสภาตำบลสะลงงและห้วยเหล็ก มี 3 ประการ ดังนี้

ความเป็นมาพื้นที่สะลวง - ชี้เหล็ก

1. ขอไม่ให้มีคำว่า ห้ามผ่าน เข้าบริเวณของสถาบันในลักษณะที่มีรั้ว ประตูปิด ห้ามชาวบ้านผ่านเข้าออก
2. ขอเข้าไปเก็บใบตอง เก็บเห็ด ตามวิถีชีวิตที่เคยเป็นมา
3. ถ้ามีการจ้างงาน ขอให้โอกาสจ้างคนงานของทั้ง 2 ตำบล เป็นโอกาสแรก

สัญญาประชาคมทั้ง 3 ประการ ไม่เป็นเรื่องยากสำหรับสถาบัน ข้อสำคัญสถาบันควรจะได้ดูแลท้องถิ่นตามปรัชญาของสถาบันที่ระบุไว้ใน มาตรา 7 สถาบันจะเป็นส่วนร่วมของท้องถิ่นมีความผูกพันและปฏิบัติหน้าที่เพื่อท้องถิ่นร่วมกัน

ดังนั้น สถาบันจำเป็นต้องให้ความสำคัญ และรักษาไว้ซึ่งสัญญาประชาคมทั้ง 3 ประการ ตลอดไป

ตอนที่ 5 การขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแมริม

เมื่อได้พบปะและร่วมประชุมกับสภาตำบลสะลวง-จี้เหล็ก จนได้ข้อตกลงที่เป็นเสมือนสัญญาประชาคมที่สถาบันได้ถือปฏิบัติต่อมา การดำเนินการเข้าทำแนวเขตพื้นที่ที่จะขออนุญาตเข้าทำประโยชน์จากกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ก็ได้ดำเนินไปด้วยปัญหาที่น้อยมาก แต่ก็ยังมีปัญหาที่ต้องแก้ไขเป็นรายกรณีไป โดยใช้ความสามารถการสร้างความเข้าใจของ ผศ.เกษม จันพิณิจ จนทำให้มีข้อมูลพร้อมแผนผังแนวทางที่ทางจังหวัดและป่าไม้เขต ได้ดำเนินการส่งหนังสือถึงกรมป่าไม้ ดังนี้

1. หนังสือลงนาม โดย นายอัครพงศ์ พัยคัมภินทร รองผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ รักษาราชการแทน ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ ลงวันที่ 24 มีนาคม 2537 ถึงอธิบดีกรมป่าไม้ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 ที่ ชม. 0009.2/11641 ส่งพร้อมด้วยเอกสาร

- คำขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ (แบบ ป.ส.17) พร้อมเอกสารประกอบเรื่องราวคำขอ
- รายงานการตรวจสอบสภาพป่า (แบบ ป.ส.18) พร้อมบัญชีการสำรวจไม้
- ภาพถ่ายแสดงบริเวณพื้นที่ที่ขออนุญาต จำนวน 20 ภาพ
- สำเนาบันทึกการตรวจสอบสภาพป่า ลงวันที่ 18 ธันวาคม 2536

บริเวณพื้นที่ที่ขออนุญาตอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแมริม ท้องที่หมู่ที่ 7 และ 8 ตำบลจี้เหล็ก อำเภอแมริม มีเนื้อที่ 2,954 ไร่ 3 งาน 25 ตารางวา เหตุผลในการขออนุญาตใช้พื้นที่แปลงนี้เพื่อ

ความเป็นมาพื้นที่สะลง - ซีเหล็ก

ประโยชน์ในการศึกษาวิจัยทางวิชาการ และเพื่อเป็นอนุสรณ์สถานในการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติพระเจ้าอยู่หัว ในวโรกาสครองราชย์สมบัติปีที่ 50 ฉบับที่ 2 ที่ ชม.0009.2/11642 พร้อมด้วยเอกสารตามระเบียบราชการเช่นเดียวกับฉบับที่ 1 โดยขออนุญาตเข้าทำประโยชน์เขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแม่มิม เพื่อขยายวิทยาเขตของสถาบัน และจัดตั้งอุทยานเพื่อการศึกษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บริเวณพื้นที่ที่ขออนุญาตอยู่ในบริเวณท้องที่หมู่ 1 และ 3 ตำบลสะลง และหมู่ที่ 7, 8 ตำบลซีเหล็ก อำเภอแม่มิม มีเนื้อที่ 2,846 ไร่ 95 ตารางวา รวมพื้นที่ทั้ง 2 แปลงที่ขอ 5,801 ไร่ 20 ตารางวา

หมายเหตุ เมื่อได้มอบให้สำนักงานพัฒนาที่ดินจัดทำ contour และตรวจสอบดินในพื้นที่ทั้ง 2 แปลง หลังจากที่ได้รับอนุญาตเข้าใช้ประโยชน์จากกรมป่าไม้แล้ว ทางสำนักงานพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนที่แสดงแนว contour ในพื้นที่ทั้งหมด พบว่าพื้นที่รวมทั้งหมด 2 แปลง เป็น 6,235 ไร่ 1 งาน 20.5 ตารางวา (6,235-1-20.5 ไร่) มีพื้นที่ที่งอกเพิ่มประมาณ 400 ไร่ น่าจะเป็นความคลาดเคลื่อนในการวัดแต่ละครั้ง

2. หนังสือจากสำนักงานป่าไม้เขตเชียงใหม่ ที่ กษ 0723/679 ลงวันที่ 31 มกราคม 2537 และ ที่ กษ 0723/1995 ลงวันที่ 25 มีนาคม 2537 ลงนามโดย นายจรเดช จารุจินดา ผู้ช่วยป่าไม้เขตรักษาราชการแทนป่าไม้เขตเชียงใหม่ ถึงอธิบดีกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แจ้งให้กรมป่าไม้ทราบ และยืนยันข้อมูลบริเวณที่ขออนุญาตใช้ว่า "ไม่ขัดต่อระเบียบทางราชการ และคณะผู้เข้าไปตรวจสอบมีความเห็นว่า ผู้ขอมีวัตถุประสงค์จะเข้าไปช่วยอนุรักษ์ป่าให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขยายการศึกษาในท้องถิ่นให้เจริญ จึงเห็นควรอนุญาตให้เข้าใช้ทำประโยชน์ดังขอ" เอกสารทั้งหมดทางสถาบันจะได้เก็บรวบรวมไว้เป็นหลักฐานนำเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของหอจดหมายเหตุด้วย

เมื่อหนังสือราชการทั้งหมดผ่านไปถึงอธิบดีกรมป่าไม้ นายผ่อง เล่งอี้ ซึ่งเป็นเพื่อนร่วมรุ่นมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ของ รศ.อมรา ทีปะปาล จึงผ่านความเห็นชอบของอธิบดีกรมป่าไม้และนำไปสู่การอนุมัติให้เข้าใช้พื้นที่ตามคำขอของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ตามหนังสือ กษ 0704.5/502 ลงวันที่ 1 เมษายน 2537 ในวันดังกล่าวเป็นวันที่คณะผู้บริหารของสถาบันพร้อมด้วยหัวหน้าภาควิชาได้ร่วมประชุมสัมมนาประจำปีอยู่ที่ Rock Garden จังหวัดระยอง จึงได้รับทราบข่าวดีเรื่องได้รับอนุญาตเข้าใช้ประโยชน์ที่สะลงง-จีเหล็ก และในวันที่ 3 เมษายน 2537 มีการประกาศยุบสภา จึงเป็นการอนุมัติของรัฐมนตรีอย่างหวุดหวิด ก่อนหมดตำแหน่งหน้าที่ไป ในวันที่ 7 เมษายน 2537 จึงได้มีการออกประกาศของกรมป่าไม้ เรื่อง กำหนดบริเวณพื้นที่ให้ส่วนราชการหรือองค์การของรัฐเข้าใช้ประโยชน์ภายในป่าสงวนแห่งชาติ ฉบับที่ 84/2537 และฉบับที่ 58/2537 โดยอนุญาตให้สถาบันเข้าใช้พื้นที่ทั้ง 2 แปลงที่ขอไป

ตอนที่ 6 ปัจจุบันและอนาคตของศูนย์สะลวง-ชี้เหล็ก

เมื่อได้มีประกาศของกรมป่าไม้ ฉบับที่ 84/2537 และ ฉบับที่ 85/2537 ที่อนุญาตให้สถาบันเข้าไปใช้ประโยชน์พื้นที่ทั้ง 2 แปลง ที่ตำบลสะลวงและตำบลชี้เหล็กแล้ว โดยมีเงื่อนไขแบบท้ายประกาศ กรมป่าไม้ ให้สถาบันปฏิบัติตาม 11 ประการ โดยเฉพาะเงื่อนไขที่ต้อง ทำให้แล้วเสร็จภายใน 180 วัน ได้แก่

1. จัดทำป้ายถาวรที่มีขนาดไม่น้อยกว่า 60-120 เซนติเมตร ติดไว้ใกล้เส้นทาง ณ จุดที่ผ่านเข้าพื้นที่ที่ประกาศกำหนดทุกเส้นทางให้เห็นได้ชัดเจน โดยมีระบุข้อความที่ป้ายว่า “กรมการฝึกหัดครู ได้รับอนุมัติ ให้ใช้พื้นที่แห่งนี้ตามกฎหมาย ว่าด้วยการป่าไม้แล้ว” ซึ่งทางสถาบันได้ดำเนินการติดตั้งป้ายดังกล่าวรอบพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตทั้งกันเป็นระยะ ๆ

2. ให้จัดทำหลักเขต หรือเครื่องหมาย หรือปลูกต้นไม้ชนิดเดียวกัน เป็นการแสดงแนวเขตพื้นที่ที่ประกาศกำหนดไว้ ทุกด้านให้เห็นได้อย่างชัดเจน ให้แล้วเสร็จภายใน 180 วัน ซึ่งทางสถาบันได้ ดำเนินการจัดทำหลักเขต และปลูกต้นไม้สนทรายณ์ จำนวน 50,000 ต้นตามแนวรอบพื้นที่เพื่อใช้เป็นแนวรั้ว เรียบร้อยแล้ว ในเงื่อนไขข้ออื่นๆ เป็นเงื่อนไขที่ทางสถาบันจะต้องดูแลต้นไม้ ปฏิบัติตามเงื่อนไขการใช้พื้นที่ตามวัตถุประสงค์ ร่วมกันระมัดระวัง มิให้ผู้บุกรุกแผ้วถางป่าในบริเวณติดต่อใกล้เคียงต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่แห่งท้องที่ทราบ หากมีความเสียหายเกิดขึ้น

ทางสถาบันได้ขอให้ตำรวจ 2 นาย จากอำเภอแมริมได้ช่วยเข้าตรวจสอบในพื้นที่เป็นประจำตลอดมา นอกจากนี้คนงานที่จ้างโดยใช้เงิน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

กองทุนปลูกป่าในปัจจุบัน (ปี 2540) มีทั้งหมด 10 คน เงินกองทุนปลูกป่าที่มีอยู่ได้รับจากคณะโรตารีภาค 2580 จากประเทศญี่ปุ่น ที่มาพร้อมปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในวโรกาสครองราชย์ ปีที่ 50 รวม 3 ปี ต่อเนื่องกันในพื้นที่รวม 400 ไร่ เริ่มปี 2538 - 2540 แล้วมอบเงินเข้ากองทุน เพื่อจ้างเจ้าหน้าที่ดูแลต้นไม้ที่ปลูกไว้ในปีแรกได้รับมอบ 300,000 บาท ปีที่ 2 รับมอบมาแล้ว 100,000 บาท และจะได้รับอีก 200,000 บาท ส่วนที่ปลูกปี 2540 นี้จะได้รับมอบต่อไป เงินกองทุนนอกจากใช้เป็นค่าจ้างเจ้าหน้าที่ส่วนหนึ่งแล้ว ยังใช้ซื้อวัสดุทางเกษตรและอุปกรณ์สำหรับดูแลต้นไม้ที่ปลูกเพิ่ม และดูแลต้นไม้ตามเงื่อนไขของกรมป่าไม้ด้วย

ปลั๊กอินครั้งสุดท้ายของอริบตีกรมป่าไม้ นายฝ่อง เล่งอี

จากการที่สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ ได้รับอนุญาตเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่กว่า 6 พันไร่ โดยมีความมุ่งหมายที่จะใช้ส่วนหนึ่งเป็นห้องปฏิบัติการทางธรรมชาติของสถาบัน เพื่อประโยชน์ของการเรียนการสอน อริบตีกรมการฝึกหัดครู ดร.นิเชต สุนทรพิทักษ์ จึงได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันราชภัฏอื่นได้ดำเนินการหาที่สำหรับเป็นห้องปฏิบัติการธรรมชาติ และดูแลป่า ซึ่งจะช่วยให้มีป่าที่อุดมสมบูรณ์เป็นสมบัติของชาติจำนวนมากถ้าทุกราชภัฏได้ดำเนินการ

ในช่วงต้นปี 38 จึงได้มีการประชุมเรื่องนี้ที่สถาบันราชภัฏสวนดุสิต โดยเชิญอริบตีฝ่อง เล่งอี มาให้ข้อคิด เมื่ออริบตีฝ่อง เล่งอี ได้ทราบแนวคิดของ ดร.นิเชต อริบตีกรมการฝึกหัดครู จึงได้ประกาศในที่สัมมนาว่า ถ้าสถาบันราชภัฏใดประสงค์จะได้พื้นที่สำหรับดำเนินการเป็นอุทยานการศึกษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเหมือนกับโครงการของสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ให้ขอมาระับอนุมัติให้ โดยจะขอทำคุณงามความดีให้กับประเทศไว้เป็นผลงานสุดท้ายก่อนที่จะหมดหน้าที่ไป

คณะกรรมการดำเนินการศูนย์สะลงง-จีเหล็ก

สถาบันได้แต่งตั้งคณะกรรมการเข้าไปดูแลรับผิดชอบศูนย์สะลงง-จีเหล็ก มาแล้วหลายชุด โดยมี ผศ.เกษม จันพินิจ เป็นหัวหน้าคณะผู้รับผิดชอบตั้งแต่เริ่มงาน คณะกรรมการที่ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ รศ.อมรา ทีปะปาล ผศ.รณชิต หอมสุวรรณ อาจารย์บัญชา อินทะกุล ผศ.พิมล มัชฌมบุรุษ และมีคณะกรรมการอีกส่วนหนึ่งได้ขอพักเมื่อมีงานมอบหมายจากทางคณะมากขึ้น ได้แก่ อาจารย์กมลฉัฐ พลวัน ผศ.สุมิตรา จอมมารณ ผศ.อำไพ อภรณ์ชยานนท์ อาจารย์สุนารี ศันสนีย์ นอกจากนี้คณะกรรมการดำเนินการประจำศูนย์สะลงง-จีเหล็กแล้ว ยังมีผู้รับผิดชอบโครงการต่าง ๆ หลายโครงการ เช่น โครงการพิพิธภัณฑ์พืช มี รศ.อมรา ทีปะปาล เป็นหัวหน้าโครงการ

- โครงการสวนสัตว์เปิดและโครงการสวนนก มี ผศ.นิราศ วัฒนานิวดี เป็นหัวหน้าโครงการ
- โครงการปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น สะเดา มี ผศ.กมล รักสวน เป็นหัวหน้าโครงการ
- โครงการหมู่บ้านวัฒนธรรม มี ผศ.จินตนา มัชฌมบุรุษ เตรียมการ
- โครงการสวนสมุนไพร
- โครงการอื่น ๆ อีก รวม 11-12 โครงการที่กำลังอยู่ในแผนและจะเริ่มดำเนินการต่อไป

สถาบันได้จัดทำแผนพับ โครงการอุทยานการศึกษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งภาคภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ฉบับภาษาอังกฤษได้

ความเป็นมาพื้นที่สะลวง - จีเหล็ก

อาจารย์ธนา จูตินันท์ เป็นผู้แปลจากต้นฉบับภาษาไทย ที่ รศ.อมรา ทิปะปาล ได้จัดทำขึ้น มีการพิมพ์ไว้จำนวน 1,500 ฉบับ สำหรับประชาสัมพันธ์ โครงการอุทยานการศึกษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมงานที่ได้ดำเนินการไปแล้ว คือ

1. ทำการสำรวจดินและแผนการใช้ที่ดิน โดยฝ่ายสำรวจ และวางแผนการใช้ที่ดินของสำนักพัฒนาที่ดิน เขต 6 จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยคิดค่าสำรวจดินในอัตราของราชการไร่ละ 90 บาท รวมเป็น ค่าสำรวจดิน 540,000 บาท ได้ข้อมูลรายละเอียดของพื้นที่ทั้ง 2 แปลง พร้อมทั้งแผนที่แสดงเส้นระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลของพื้นที่ทั้งหมด (Contour Lines) ซึ่งได้ใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจเลือกพื้นที่ลงแต่ละโครงการ

2. จัดตั้งสำนักงานของศูนย์สะลวง-จีเหล็ก เรียบร้อยในปี 2538 โดยใช้วัสดุจากบ้าน 2 หลัง ที่รื้อเพื่อสร้างอาคารใหม่ด้านช่วงสิงห์ ใช้งบประมาณ ประมาณ 1 แสนบาท

3. ทำประปาและติดตั้งไฟฟ้า ในระยะเริ่มแรกอาศัยจากศูนย์บำบัดรักษาเสพติด โดยความอนุเคราะห์ที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งจากผู้อำนวยการศูนย์บำบัดรักษาเสพติด นพ.จรรยา จิตติวุฒิการ

4. ตัดถนนรอบที่ เพื่อแสดงเส้นเขตแนว และตัดถนนเส้นแยกภายในพื้นที่ เพื่อใช้ประโยชน์ในการตรวจสอบ และใช้เป็นแนวป้องกันไฟป่าได้ด้วย ความยาวของถนนรวมทั้งหมดประมาณ 31 กิโลเมตร มีถนนเส้นใหญ่ตัดในทิศตะวันออก-ตะวันตก ชื่อถนนสะลวง และเส้นทิศเหนือ-ใต้ เรียกชื่อถนนจีเหล็ก ใช้งบประมาณไปแล้วประมาณ 3 ล้านบาท

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

โดยได้รับความช่วยเหลือจาก นพค.เชียงดาว เข้ามาช่วยเหลือติดต่อกัน 2 ปี และเข้ามาช่วยปรับแต่งความแข็งแรงมั่นคงของถนนต่อเนื่องกัน 3 ปี ทางสถาบันได้จัดงบประมาณค่าน้ำมันเชื้อเพลิงให้เท่านั้น ส่วนค่าอุปกรณ์หนัก ๆ ทางหน่วย นพค. ได้อุ่นุเคราะห์ให้โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย

5. โครงการปลูกสะเดา ได้เริ่มไปแล้วประมาณ 200 ไร่

6. โครงการพิพิธภัณฑ์พืช ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมพืชพันธุ์ไม้ในพื้นที่ไปแล้ว

7. โครงการขุดอ่างเก็บน้ำใหม่อีก 1 แห่ง นอกจากนี้ที่มีอยู่เดิม 2 อ่าง คือ อ่างสะลงงและอ่างตึงเปียง ได้รับงบประมาณจากสำนักงานพัฒนาที่ดิน โฉงเงินงบประมาณ 2.6 ล้านบาท ขณะนี้อ่างใหม่เกือบเสร็จสมบูรณ์แล้ว และทางสถาบันได้ดำเนินการขุดเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถเก็บน้ำได้มากขึ้น

8. สำนักงานคณะเทคโนโลยีการเกษตรกำลังดำเนินการสร้างเกือบแล้วเสร็จ โดยใช้งบประมาณของสถาบัน พร้อมกับอาคารเรียนโรงอาหาร มีบ้านพัก 1 หลัง ที่รื้อบ้านพักในสถาบันไปปลูกใหม่ โดยใช้งบประมาณรวมประมาณ 5-6 ล้านบาท

9. จัดทำระบบน้ำประปาและติดตั้งถังสูง โดยใช้งบประมาณแผ่นดินสำหรับระบบน้ำประปาและติดตั้งถังสูง ใช้งบประมาณของสถาบัน

10. อาคารเรือนเพาะชำ กำลังอยู่ในระหว่างก่อสร้าง โดยใช้งบประมาณแผ่นดินในวงเงิน 1.5 ล้านบาท

การจัดทำผังแม่บท (Mapping) ของศูนย์สะลวง-ชีเหล็ก

ได้มีหลายหน่วยงานของภาครัฐ ได้ขอแบ่งใช้พื้นที่ของสถาบันที่ศูนย์สะลวง-ชีเหล็ก ซึ่งมีบางโครงการจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนของสถาบันด้วย และอาจจะเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระในการพัฒนาที่ในแง่ของงบประมาณได้มาก เช่น

1. โครงการตั้งโรงพยาบาลแพทย์แผนไทยของกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ที่มีจุดมุ่งหมายวิจัยสมุนไพรสำหรับการรักษา โดยขยายพื้นที่ของศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดออกไปอีกประมาณ 200 ไร่
2. กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ขอพื้นที่ 20 ไร่ เพื่อก่อตั้งศูนย์วิจัยระดับเอเชียแปซิฟิก วิจัยด้านการแพทย์ ทั้งพืชและสัตว์
3. กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการขอพื้นที่ประมาณ 20 ไร่ สำหรับก่อตั้งศูนย์วิทยาศาสตร์ของภาคเหนือ ในวงเงินงบประมาณ 500 ล้านบาท จะมีอาคารท้องฟ้าจำลอง และอาคารนิทรรศการวิทยาศาสตร์

ทุกโครงการดูเหมือนจะมีประโยชน์เป็นห้องปฏิบัติการให้นักศึกษาได้ เช่น ในอนาคตอาจเปิดโปรแกรมวิชาดาราศาสตร์ โดยมีศูนย์วิทยาศาสตร์ของ กศน. เป็นห้องปฏิบัติการ รวมทั้งแหล่งฝึกงานของนักศึกษาที่ศูนย์วิจัยวิทยาศาสตร์และโรงพยาบาลแพทย์แผนไทย ประเด็นปัญหา คือ ต้องมีคำตอบชัดเจนว่าพื้นที่ทั้งหมดของศูนย์สะลวง-ชีเหล็ก จะแบ่งส่วนทำประโยชน์ในอนาคต 10-20 ปี ส่วนไหน อย่างไร

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

จากแผนพัฒนาระยะที่ 8 ของสถาบัน และแผน 15 ปี ของสถาบัน ที่ได้จัดทำไว้แล้วได้มีแนวคิดการใช้พื้นที่ศูนย์สะพาน-จี้เหล็ก ศูนย์แม่สา และศูนย์เวียงบัว (ในเมือง) ไว้ในลักษณะหลวมๆ ว่า บางคณะที่ตั้งใหม่ เช่น คณะเทคโนโลยีการเกษตร คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม จะไปตั้งที่สะพาน-จี้เหล็ก และใช้ศูนย์แม่สาเป็น Sport Complex ที่ได้เสนองบประมาณไปเมื่อปี 2540 รวมทั้งความคิดที่เป็นทางเลือกว่า ถ้าสามารถจัดการได้อาจจะเหมาะกับการตั้งโรงเรียนสาธิต ทั้งระดับอนุบาลและระดับประถมที่ศูนย์แม่สา ส่วนศูนย์เวียงบัว น่าจะเป็นแหล่งดำเนินการเชิงธุรกิจของสถาบัน ตั้งเป็นศูนย์ฝึกอบรม (Training Center) สำหรับบริการวิชาการทุก ๆ ด้าน มีโรงแรมของสถาบันเป็นที่พัก หรืออาจจะเป็นศูนย์การค้าในรูปแบบของสยามสแควร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทั้งหมดเป็นแนวคิดที่มองไปในอนาคตของคณะผู้บริหารร่วมกัน เพื่อเป็นการตรวจสอบความเป็นไปได้ และตรวจสอบแนวความคิดว่าเป็นหลักการที่ถูกต้องหรือไม่ จึงต้องการความคิดของนักวิชาการที่มีประสบการณ์ มีวิสัยทัศน์ และมีความรู้เชิงวิชาการที่ลึกซึ้งหนักแน่นมาเป็นผู้ตรวจสอบ โดยความเห็นชอบของสภาประจำสถาบันได้อนุมัติให้ทำสัญญาจ้างคณาจารย์จากภาควิชาสถาปัตยกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นำโดย รศ.ดร.สมบัติ ธีระตระกูลชัย ผู้มีประสบการณ์สอนที่มหาวิทยาลัย YALE, USA มานานกว่า 10 ปี มีประสบการณ์ได้พบได้เห็นมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกที่สำคัญ มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน บนพื้นฐานวิชาการที่ทันสมัยกับโลกยุคเทคโนโลยี ให้จัดทำผังแม่บท (Mapping) ของสถาบัน ทั้งศูนย์เวียงบัว ศูนย์แม่สา และศูนย์สะพาน-จี้เหล็ก โดยอิงข้อมูลจากแผนแม่บทของสถาบันทั้งแผนฯ 8 และแผน 15 ปี ที่ได้ทำไว้แล้ว

ความเป็นมาพื้นที่สละว - ชีเหล็ก

ประกอบทั้งข้อมูล แนวความคิด ความฝันของคณะทุกคน ทั้งคณะทำงานของ รศ.ดร.สมบัติ วีระตระกูลชัย ได้มาสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้บริหารระดับคณะ ถามาถึงความต้องการว่าต้องการอะไรอย่างไรแล้วจึงนำข้อมูลไปบรรจุไว้ใน Mapping ที่ได้นำเสนอผลงานครั้งที่ 1 ไปแล้วเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 40 และจะนำเสนอครั้งที่ 2 ในวันที่ 12 กันยายน 40 รวมทั้งหมด 11 ครั้ง ที่จะทำให้ครบทุกศูนย์

ผลการทำผังแม่บทที่สมบูรณ์ทั้งหมด จะเก็บไว้ที่หอจดหมายเหตุของสถาบันที่ผู้บริหารของสถาบันในอนาคตอาจใช้เป็นกรอบ เป็นแนวทางพัฒนาสถาบันอย่างมีทิศทางให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่อาจเปลี่ยนแปลงรวมทั้งวิสัยทัศน์ของผู้บริหารในอนาคตด้วย อาจมีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดไปจากผังแม่บทที่ทำไว้ได้โดยไม่มีข้อบังคับ ข้อห้ามเป็นสิทธิของผู้บริหารในอนาคตที่จะกำหนด ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ให้ดีกว่าที่คิดไว้ในขณะนี้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์ และประสบการณ์อย่างกว้างไกลของผู้บริหารแต่ละสมัย

ความคาดหวังของอธิการบดี เมื่อปี 2540 การให้ทำผังแม่บทของ ศูนย์สะลงง-จีเหล็ก มีความคาดหวังว่า เมื่อสถานการณ์ของประเทศเอื้ออำนวย และความต้องการของประเทศชาติที่จะให้มีสถาบันอุดมศึกษา เพื่อรองรับโอกาสการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษามากขึ้น สถาบันราชภัฏเชียงใหม่จะต้องใช้โอกาสเสนอการตั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเม็งราย หรือมหาวิทยาลัยวชิราลงกรณ ในชื่ออื่นๆ โดยเสนอเป็นสำรับมีทั้งที่ดิน มีทั้งผังแม่บท มีรูปรายการอาคารของแต่ละคณะ มีสำนักต่าง ๆ มีหอพักนักศึกษาอย่างสมบูรณ์ครบทั้งวงจร มีระบบประปา ระบบไฟฟ้า ระบบกำจัดขยะ ระบบขนส่งมวลชน (Mass transit) ระบบถนนหนทางภายในสถาบัน พร้อมป่าของสถาบันที่จะเป็นห้องปฏิบัติการธรรมชาติให้กับการศึกษาและประชาชน มีที่สัมผัสธรรมชาติ (Touch Nature) ที่สวยงาม มีต้นไม้ขนาดใหญ่ขนาดใหญ่นานาชนิด พืชพรรณพืช มีหมู่บ้านวัฒนธรรม มีสนามกีฬากลางของสถาบันและเหนือสิ่งอื่นใด สถาบันอุดมศึกษาแห่งใหม่นี้จะสวยงามมาก เมื่อการออกแบบอาคารของแต่ละคณะ อยู่บนพื้นที่เล่นระดับต่างๆ กันได้อย่างสวยงามมากกว่าการออกแบบบนพื้นที่ราบๆ และจะเป็นสถาบันที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศ จะเป็นสำรับ (Package) การเสนอตั้งมหาวิทยาลัยที่สมบูรณ์ที่สุด มีพร้อมทั้งรายละเอียดงบประมาณทุก ๆ ส่วน รัฐบาลไม่ต้องเสียเวลาในการแสวงหาที่ดินแห่งใหม่ มีการออกแบบที่สมบูรณ์พร้อมงบประมาณ ที่จะต้องใช้ รัฐบาลเพียงแต่พิจารณาจัดหางบประมาณให้เท่านั้น

ความเป็นมาพื้นที่สะลวง - ชัยเหล็ก

เมื่อถึงเวลานั้น พวกเราชาวสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ จะรู้สึกว่ามี
คุ่มค่างประมาณ ที่ได้จัดทำผังแม่บทของสถาบันไว้ล่วงหน้า อนาคตของ
สถาบันไม่ควรผูกติดอยู่กับที่ 80 ไร่ ในเมืองที่ไม่สามารถขยายให้
มีความสะดวกได้มากไปกว่าเวลานี้ ขอมอบความคาดหวังนี้ ให้เป็นความ
จริงในอนาคตสำหรับชาวราชภัฏเชียงใหม่ทุกคน

